

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoči sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopoši do odpovedi. — Udje „Katoľ, tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zaprte reklamacije so poštnine proste.

Božično darilo.

Vesele praznike želimo vsem našim čitateljem in somišljenikom. Obenem pa smo letos v prijetnem položaju, da poročamo tudi lahko o lepem božičnem darilu, ki so ga priborili kmečkemu ljudstvu naši poslanci na Dunaju.

Slovenski klub je imel v državni zbornici dva nujna predloga, ki bi morala priti takoj po vladnih predlogih o začasnem proračunu, o prikloplitvi Bosne in o pooblastilnem zakonu za sklepanje trgovinskih pogodb (predvsem s Srbijo) v razpravo. Stavil je oba predloga v imenu svojih tovarišev naš štajerski poslanec dr. Korošec.

Eden predlog se je nanašal na pomanjkanje krme, drugi predlog na nemire v Ptuju, Mariboru in Celju.

Takoj za tema dvema nujnima predlogoma se je nahajal nujni predlog socialdemokratov o ljudskem zavarovanju. Socialdemokratom je bilo mnogo do tega, da pride njihov predlog še pred božičnimi prazniki v splošno razpravo. Pogajati so se začeli z vlado in s strankami, da se jim to omogoči.

Vsled tega so prišli tudi naši poslanci v krog pogajanj in s svojima nujnima predlogoma so imeli hipno ključ do mirnega razvozljanja parlamentarne položaja v rokah. Pogajanja z vlado so pokazala, da vlada zaradi pomanjkanja krme ne bo več odlašala s prepotrebno podporno akcijo, tudi če se tozadevni nujni predlog odtegne. Poslanci Slovenske kmečke zveze so v tem oziru govorili z voditeljema poljedelskega in finančnega ministrstva, osobito pa so pogajanja z ministrskim predsednikom pokazala, da lahko brez strahu za stvar odstopijo od svojega nujnega predloga.

Obenem so bili naši poslanci že od vsega začetka tako previdni, da so s tovarišem Roškarjem vložili nujni predlog zaradi pomanjkanja krme, ki je prišel v odsek za podpore. Sedaj so se v pogajanju s socialdemokrati zagotovili, da pride ta nujni predlog še pred božičnimi prazniki v razpravo in da dobi Roškar besedo, v kateri opiše bedo spodnještajerskih živinorejcev.

Z ozirom na vse to, je dovolil Slovenski klub svojemu članu dr. Korošcu, da odtegne svoj prvi nujni predlog. In res, razprava zaradi podpor se je vršila. Roškar je dobil besedo, njegovi predlogi so se sprejeli kakor tudi predlog dr. Benkoviča, ki zahteva

odpomoči zaradi pomanjkanja živil v Benkovičevem in Koroševem volilnem okraju.

Vendar je še stal eden nujni predlog dr. Korošca na poti predlogu o socialnem zavarovanju, namreč zaradi znanih nemirov. Ta predlog bi se obravnaval skupno z enakimi predlogi slovenskih, čeških in nemških poslancev. Nekateri slovenski in češki predlagatelji so želeli, da pred božičnimi prazniki ne pride v razpravo. Predsednik zbornice se je izjavil, da tudi ne bo dal o njem pred prazniki razpravljati, in da bo prekinil pred njim razpravo.

Na drugi strani so bili socialdemokrati voljni, da pripustijo nujno razpravo o melioracijskem zakonu, ki je tako dalekosežne važnosti za kmečki stan, ako dr. Korošec zapostavi svoj drugi nujni predlog. Ko so bila pogajanja v tem oziru do zadnje pičice gotova, je odtegnil dr. Korošec svoj nujni predlog zaradi nemirov, tako da je bila pot do predlogov o ljudskem zavarovanju prazna. Vkljub temu pride dr. Korošev predlog še v razpravo, ker ga je takoj zopet stavil. Seveda ima predlog sedaj drugo mesto.

Socialdemokrati so opustili svoje nasprotstvo proti melioracijskem zakonu, zakon se je sklenil in kmetje dobijo odslej vsako leto

4 milijone kron

več denarja v svrhu melioracije svojega gospodarstva. Melioracije so vsa gospodarska dela, ki služijo v povzdigo kmečkega pridelovanja n. pr. naprave proti plazovom, povodnjim, naprave vzornih hlevov i. t. d.

Lepo darilo za božič nam prinašajo naši državni poslanci domov. Darilo bo kmečkemu ljudstvu v korist, in zato se ga z našim ljudstvom vred iskreno in odkritosrčno veselimo.

Politični ogled.

— **Državni zbor** je dne 19. t. m. deloval pozno v noč ter potem šel na počitnice, ki bodo trajale do 19. januarja. Medtem časom dobimo bržkone novo ministristvo, ki bo je sestavil sedanjí ministrski predsednik baron Bienert iz vrst poslancev. Ni izključeno, da pride takrat tudi kak jugoslovanski minister v poštev.

— **Za kmečko ljudstvo.** O pridobitvah naših državnih poslancev za kmečko ljudstvo poročamo v uvodnem članku. O tej stvari piše ljubljanski „Slove-

zvonko zasmeljal s tistim odkritosrčnim smehom, v katerem ni zasmehovanja, ne preziranja in ne hinvastva.

„Le hud ne bodi, prijatelj! Veš, pesnik in prozajik se kaj dobro vjemata. Če pesnik sili previsoko pod oblake, ga prozajik prime lepo za roke, pa ga povede doli na navadna zemeljska tla. Če se pa prozajičen človek hoče pregloboko pogrezniti v navadno zemsko blato, mu pa spet pesnik posodi krila, da ga dvignejo v višave.“

Tako je modroval moj doktor, in jaz sem se potolažil, vedoč, da misli pošteno.

„Kje pa misliš božičevati“, me vpraša iznenada prijatelj.

„V svoji tihi sobici, — kje drugje“, mu odgovorim.

„Tisto pa ne, brate! Ti prideš k meni, pa boš gledal, kako bo moj Mirkec skakal okolu božičnega drevesca. In čaja nama skuha moja ženka. Menda te ne bo vse to dolgočasilo?“

„Prav rad sprejemem tvoje povabilo, hvala ti! Rad bi zopet enkrat gledal smrečico, kako žari v neštevilnih lučicah, rad bi zopet enkrat postal dete, ki steza svoje rokice po Jezuškovih darovih, obešenih po smrečjih vejicah“ —

— „in izpil čašo močnega čaja z jamajka-romom“, me prekine prozajični tovariš.

„Niti takih užtkov se ne bom branil.“

II.

Bila je južna noč, topla kakor spomladi. V tukajšnjih krajih je včasih okolu božiča tako mehko vreme, da sedijo ljudje pred hišo in uživajo prijetno, blagodejno toploto. Zato pa proti Veliki noči zaplešejo

neč: Socialni demokrati se silno boje svojih volilcev, ki že začenjajo izprevideti, kako brezvestno socialdemokratski poslanci zavlačujejo predlogo o starostnem zavarovanju. Ker se je že glasovalo za prvo branje, ne morejo več z lepa nazaj. Zelo bi radi, da bi se prvo branje izvršilo že pred Božičem in vladna predloga odkazala odseku. Temu pa sta na poti dva nujna predloga dr. Korošca, ki ki morala priti prej v razpravo. Dr. Korošec je v sporazumu s „Slovenskim klubom“ dal prednost socialnemu zavarovanju, da ne bi se tako važna predloga le za najkrajši čas zavlekla. Vsi priznavajo, da gre zasluga „Slovenskemu klubu“ in dr. Korošcu, ki je popravil socialdemokratsko napako, kolikor se je dalo. Dr. Korošec je pri tej priliki dosegel od socialnih demokratov neko za kmečki stan zelo važno zagotovilo. Socialni demokrati se namreč ne bodo upirali, da pride vladna predloga o melioracijskem zakonu nujnim potom v zbornici še pred prazniki v razpravo. Na ta način dobe kmetje za prihodnje leto štiri milijone kron več v melioracijske namene. Vrhlega dobila govornika „Slovenskega kluba“, dr. Korošec in Grafenauer priliko, da v razpravi o socialnem zavarovanju natančno opišeta žalostne razmere kmečkega stanu, zlasti radi suše in uim. Vsled pametne politike „Slovenskega kluba“ pride socialno zavarovanje v odsek, reši se melioracijska predloga, ki je zlasti za naše vodovode nepopisne važnosti in vrhlega se naše kmečke razmere spravijo v razgovor.“

— **Pooblastilni zakon**, s katerim se dovoljuje vladi, da podaljša sedanje trgovinske pogodbe s sosednimi državami za tri mesece, je državna zbornica dne 19. t. m. sprejela z dvetretjinsko večino. Naši poslanci dr. Benkovič, dr. Korošec, Pišek, Roškar so glasovali proti pooblastilnemu zakonu, čeprav je vlada pretiela, da si ga sicer sama dovolí s točko 14. naše ustave. Na podlagi tega zakona bi si dovolila vlada pooblastilni zakon za celo leto ter bi bilo v njem tudi zadržano, da se smejo začasno skleniti celo nove trgovinske pogodbe.

— **Nova zveza strank** se je ustanovila v državnem zboru. Slovincem in Hrvatom so se pridružili katoliško-narodni Čehi in pa Starorusini. S tem je katoliški živelj v zvezi v taki premoči, da bi slovenski liberalizem, četudi bi imel na Dunaju sposobnejše zastopnike, ničesar ne mogel opraviti. V državnem zboru je obudila ta nova zveza veliko pozornost in obeno je mnenje, da se bo na njo moralo ozirati tudi pri prihodnji sestavi novega ministristva.

PODLISTEK.

Božič v tujini.

I.

Po mestu Zemunu so žarele električne luči. Z dr. Mirkom Miloševićem sva se sprehajala po donavskem obrežju. Bila je lepa, topla, južna noč. Nebo je bilo prevlečeno z lahкими oblaki, tu in tam pa so lesketale in migljale zvezde. Na drugi strani Donave so se dvigale na nizkih bregovih palače in koč srbske prestolice. Po ulicah so zažgali električno luč. Zdelo se mi je, kakor da sem doma in da gledam, kako se zažiga po hričkkih kres za kresom, eden lepši in pa svetlejši od drugega. In če sem uprl pogled v globoko Donavo, sem videl v vodi luči, kakor da so jih prižgale vodne vile na dnu reke v palači povodnega moža.

„Ti opevaš električno luč, kaj ne, brate“, me zbadljivo nagovori prijatelj, videč, da sem se zatopil v krasoto Belega grada, ki tako divno leži ob Donavi kakor Napolj ob morju.

Ta moj prijatelj! Bil je odkritosrčen, dober, vse bi mi bil storil, vse sem mu smel zaupati, molčati je znal kakor grob. Prijateljstvo mu ni bila prazna beseda; pokazal je svojo ljubezen v dejanju. Rad sem ga imel kakor pravega rodnega brata. Samo da ne bi bil tako prozajičen! Kedar sem jaz sanjaril o lepoti večera, o šumljanju donavskih in savskih valov, ko sem mu vneto pripovedoval o bodoči moči in slavi slovanskih narodov, — me je prekinil s popolnoma vsakdanjo, neprikladno opazko, in bil sem jezen, srdit na njega. Ali, ko je prijatelj videl, da me je užalil, me je potrepjal z roko ob rami in se glasno in

snežinke, in se v maju pada tako hladen dež, da pordeče roke, držeče dežnik.

Z doktorjem sva slonela na oknu v njegovi pisalni sobi. Kar naju pokliče gospa, veleča nama, naj se potrudiva v jedilno sobo.

„Pri meni najdeš vse po starem hrvatskem običaju“, mi reče prijatelj. „Hočem, da se še vedno spominjam, kako je bilo na sveti večer v rojstveni seljaški hiši.“

Ko vstopiva, se prepričam, da je govoril resnico. Po sobi je bila razstlana slama v spomin na to, da je Zvečičar počival na slami. Tudi na mizi je bila razstlana slama v obliki križa. Črez križ pa je bil pogrnen krasen namizni prt. Na sredi mize je stal krožnik, na sredi krožnika čaša, v čaši pa so bile tri tanke sveče, spletene v eno, ki se je pa na vrhu delila zopet v tri svečice. Te tri svečice značijo presv. Trojico. Okolu in okolu sveč pa so poganjale iz žitnih zrn zelene bilke. Ta zrna denejo na krožnik na dan sv. Katarine ali pa sv. Barbare, zalivajo s toplo vodo in puste, da poženejo iz njih zelene bilke.

Razun tega je bilo na mizi medene rakije, krožnik z medom in v njem narezani koščeki belega luka (bele čebule), hrena in jabolk, in okrogli, krasno spleteni božični kolač, vrh kolača pa lepo in veliko jabolko.

Ko je zazvonilo angelsko češčenje, se je doktor prekrizal, molil, in jaz in gospa in dekla smo molili za njim. Potem je vzel hišni gospodar kadila in je okadil celo hišo. Mi smo ga spremljali iz sobe v sobo, v kuhinjo in v klet.

Ko se vrnemo, sedemo za mizo, gospodar vzame požirek rakije in da ostalim po vrsti. Potem zaužije košček luka in da vsakemu košček, češ, to je lek proti koleri in raznim boleznim, ki so nekaj vladale

— **Deželnozborske volitve na Kranjskem.** O deželnozborskih volitvah v splošni skupini na Kranjskem smo že poročali v zadnji številki. Poročali smo, da je Slovenska ljudska stranka na deželi sijajno zmagala in da je prišlo v Ljubljani do ožje volitve med kandidatom narodno-napredne stranke Turkom in socialnim demokratom Kristanom. Ožja volitev se je vršila dne 19. t. m. Zmagal je kandidat narodno-napredne stranke g. Josip Turk. Volilci S. L. S. so pokazali vzorno disciplino in se volitve niso udeležili. Če bi se bila S. L. S. količkaj ganila, bi bil narodno-napredni kandidat propadel.

Mala politična naznanila.

Dne 18. decembra: Gosposka zbornica bo imela sejo v ponedeljek po Božiču, da reši nujne, po zbornici odobrene predloge. — V Londonu se ustanovi z novim letom slovanski tiskovni urad, ki bo informiral (dajal poizvedbe) vse svetovne liste o položaju Slovanov in o dogodkih v slovanskih ozemljih. — V Perziji je vojaško šahu odreklo pokorščino. — Predsednik ruske dume Kumjakov je podal ostavko.

Dne 19. decembra: Cesar je sprejel včeraj v avdienci italijanskega poslanika, ki je izročil odgovor italijanskega kralja na naznanilo aneksije. — Bolgarsko časopisje grozi Turčiji, ker bojkotirajo Turki bolgarsko blago. — Švicarski veliki svet je zopet izvolil sedem zveznih svetnikov in kancelarja. Predsednikom je izvoljen za l. 1909 dr. Deucher. — Predsednikom republike Haiti je izvoljen general Simon.

Dne 20. decembra: V dunajskem občinskem svetu je pričela včeraj manjšina proti proračunu z obstrukcijo. Župan dr. Lueger je grozil, da bo imel občinski svet tako dolgo seje, da se stre obstrukcija. — V kaznilnici v Štambulju so se na dan otvoritve parlamenta uprli jetniki, ki so pričakovali pomiloščenja. Vkrotilo jih je vojaštvo. Ranjenih je bilo več kazencev, ubit pa eden.

Dne 21. decembra: V Pragi je bilo včeraj mirno. Na eni strani Prikopov so se sprehajali nemški študenti v barvah, na drugi pa češki z narodnimi travki. Do spopada ni prišlo. — Češki deželni zbor namerava vlada meseca januarja sklicati za 14 dni. — Belgijski parlament je dovolil ženam aktivno in pasivno volilno pravico.

Dne 22. decembra: Italijanska zbornica se je odgodila do 3. februarja, vendar se splošno meni, da razpusti vlada zbornico še tekom meseca januarja, in da razpiše nove volitve. — Ogrska magnatska (gosposka) zbornica je rešila zakonski načrt gledečasne ureditve trgovinskih razmer z inozemstvom. — List „Edinost“ poroča iz zanesljivega vira, da goriški deželni zbor ne bo razpuščen. — Srbska skupščina je pričela včeraj zborovati. Med došlimi ulogami je tudi zakonski načrt o kreditu 10 mil. dinarjev za vojno ministrstvo.

Razne novice.

* **Iz davčne službe.** Prestavljeni so: Davčni kontrolor Planine iz Eibiswalda k davčnemu uradu v Ptuj, davčni oficijal Anton Weisenkopf iz Ptujja v Birkfeld, davčni upravitelj Franc Bartošek od davčnega urada Murau k davčnemu referatu okrajnega glavarstva v Mariboru, davčni oficijal Ivan Cigrosar

iz Celja k davčnemu uradu v Murau, davčni oficijal Franc Stadler od davčnega urada Šmarje pri Jelšah kot kontrolor k davčnemu uradu v Gornjem gradu, davčni kontrolor Rudolf Vivod iz Gornjega grada k davčnemu uradu na Vranskem, davčni kontrolor O. Stepič iz Vranskega k davčnemu uradu v Celje, davčni asistent Viktor Suske od davčnega referata okrajnega glavarstva v Mariboru k davčnemu uradu v Mariboru, začasni davčni asistent Metod Vodopivec od brežiškega davčnega urada k davčnemu uradu Šmarje pri Jelšah. — Davčni oficijal Maks Janda pri davčnem uradu v Ptujju je stopil v stalen pokoj.

* **Iz finančne službe.** Prestavljeni so: Nadpazniki Franc Fras iz Ljutomera v Radgono, Ferdinand Golob iz Ljutomera v Konjice, Ivan Pačon iz Konjic v Ljutomer; titularna nadpaznika Mihael Ferencak iz Celja v Laški trg, Alojz Koren iz Rečice v Leskovec.

* **Iz šole.** Deželni šolski svet je v svoji seji dne 10. t. m. nastavil kot nadučitelje: na ljudski šoli v Zagorju ondotelega stalno nameščenega učitelja Iv. Lovšeta; na ljudski šoli pri Sv. Antonu stalnega učitelja v Dobrni Ludovika Potočnika; kot stalne učitelje: na ljudski šoli pri Sv. Miklavžu nad Laškim začasnega učitelja pri Sv. Lovrencu na Drav. polju S. Petroviča; kot stalno učiteljico: na ljudski šoli v Artičah začasno učiteljico istotam Emilijo Knapič; kot učiteljico ročnih del: neaktivno učiteljico v Hrastniku Jos. Kavšek na ljudskima šolama pri Sv. Marjeti in Sv. Miklavžu nad Laškim.

* **Odvetniški izpit** je napravil v Gradcu gosp. dr. Vladimir Sernee, odvetniški kandidat v Mariboru.

* **Odlikovanje.** Cesar je odklikoval g. dr. Jakoba Sketa, profesorja na gimnaziji v Celovcu, povodom njegovega umirovljenja z naslovom vladnega svetnika.

* **Naše naznanilo.** Današnjemu listu je priložena prva številka novega, trikrat na teden izhajajočega lista „Straža“. Toplo ga priporočamo somišljenikom in našim društvom v naročevanje. Časopisje je velika moč, ustvarjajmo si je!

* **Učiteljska mesta.** V celjskem političnem okraju so razpisana na ljudskih šolah sledeča učiteljska mesta: Na trirazredni ljudski šoli z nemškim učnim jezikom v Vojniku mesto učitelja; na 2 razrednici v Gornji Ponikvi mesto nadučitelja in učiteljice; na 6 razrednici na Vranskem mesto učiteljice; v Ojstrski vasi na ekspoziaturi, ki spada k ljudski šoli Sv. Jur ob Taboru, mesto učitelja; na 5 razrednici v Ponikvi ob juž. železnici mesto učitelja in učiteljice; na 3 razrednici pri Sv. Stefanu mesto učiteljice; na 2 razrednici v Bočni meso učiteljice; na 3 razrednici pri Sv. Frančišku Ksaveriju mesto učiteljice; na 3 razrednici v Žirah mesto učiteljice; na 3 razrednici z nemškim učnim jezikom na Laškem mesto učiteljice. Prošnje do 15. januarja 1909.

* **Za obmejne brate.** Dr. Krek je govoril na ljudskem shodu v Ljubljani en dan pred volitvami, sledeče znamenite besede: „Vodstvo na slovenskih tleh prevzame od jutri S. L. S., je mora sprejeti. Toliko časa, dokler je imela hude vojske doma, se ni mogla toliko ozirati na obmejne kraje, kakor bi trebalo. Od jutri je njena dolžnost, da v svojem sru sklene vse naše brate od Drave do Jadranskega morja in da s podvojenim vnetjem zastopa koristi ne samo kranjskega ljudstva, svojih volilcev, ampak koristi vsega slovenstva. (Živio!)“ Te besede pozdravljajo štajerski somišljeniki z velikim veseljem, tembolj, ker

so prišle iz ust tako uplivne osebe, kakor je dr. Krek v Slov. ljudski stranki na Kranjskem.

* **Gozdnih sadik oddaja.** V spomladi 1909. leta se bodo iz državnega nasada v Ptujju oddale naslednje vrste sadik, in sicer: Smreke 1000 sadik 4 do 6 kron, bori 1000 sadik 3 K, mecesni 1000 sadik 4 K, akacije 1000 sadik 4 K, črni orehi 1000 sadik 20 K, laški orehi 1000 sadik 20 K, vrbovi ključi 10 v kilogram. Neimovitim posestnikom, kojim uboštvo potrdi občinski urad, se oddajo sadike proti plačilu upravnih stroškov. Naročila je vposlati e. kr. okrajnemu gozdarskemu nadzorništvu v Mariboru ali e. kr. gozdarski nadzorni postaji v Ptujju.

* **Pri volitvah** v štajersko trgovsko in obrtno zbornico so na celi črti zmagali Nemci. Slovenska trgovska in obrtna društva niso v polni meri storila svoje narodne dolžnosti. Dokler bodo ta društva plavala v liberalnem toku, sploh nimamo od njih pričakovati odločnega narodnega dela. Liberalizem je bil vedno v prvi vrsti sebičen in potem še le naroden.

* **Vlada in zadružništvo.** Naše poljedelsko ministrstvo podpira zelo pozitivno naše zadružništvo, ker želi, da si ljudstvo potom zadrug izboljša svoj gospodarski položaj. Pred kratkim je dobila kmetijska zadruga v Makolah 6000 kron in sicer za leta 1909, 1910, 1911 in 1912 po 1500 kron. Podpora je izposlovala Zadruga Zveza v Ljubljani. Kmetje! Združujte se v zadruge, osobito v nakupovalne in prodajalne zadruge, strojne zadruge itd.

* **Liberalni manevri.** Liberalci se na eni strani na videz zelo potegujejo za kompromis pri deželnozborskih volitvah, na drugi strani pa vse mogoče neresnice spravljajo med svet, da bi ne prišlo do kompromisa. Znana liberalna neodkritost! Sedaj vedo ti ljudje že celo za kandidate Slov. kmečke zveze, čeprav se Kmečka zveza ni imela niti enega posvetoovanja v to svrhu. Tudi mil. g. knezoškofa hočejo liberalci izigravati proti Kmečki zvezi. Liberalci so dobri učenci! Vse to smo že doživeli in preživeli od strani „Štajerca“:

* **„Narodni List“** suknje meri. Dalekovidnost politike celjskih liberalcev je res občudovanja vredna. Pred nedavnim časom so se v „Domovini“ in v „Narodnem Listu“ trudili rešiti veliko svetovno vprašanje, koliko ima dr. Korošec dohodkov na leto, na mesec, na teden, na dan. Se ni bilo rešeno to vprašanje, že je prišlo drugo na površje: kam bo dr. Korošec šel za dekana? Sedaj pa pretresa liberalne možgane že zopet nova pretresljiva novica: poslanec Rožkar si je bojda dal napraviti novo črno suktnjo, nosi zlato verižico in rejen trebušček. Tako poroča napredna glava v zadnjem „N. L.“ Res, duhovita in pereča vprašanja, katerih še cela vrsta čaka na rešitev. Sedaj si bodo celjski liberalci ustanovili dnevnik in tam bodo lahko sproti zasledovali, če si da kak klerikalec napraviti novo suktnjo, nove hlače ali nove škornje: poleg vremenskih prikazni bo stalno poročilo, koliko posameznim klerikalcem od tedna do tedna trebuh zraste, če se komu vsled tega gumbi potrgajo, koliko klerikalec na dan poje in spi, kolikokrat se mu na dan kihne, kolikokrat se vsekne itd. Tako bosta nov dnevnik pa „N. L.“ že za silo zmagovala ogromno gradivo in zadostila duševnim potrebam „napredne“ inteligence.

* **Nemška lakomnost.** Odkar imajo tudi Slovenci svoje šole, imajo tudi več domačih študiranih ljudi, in ker so ti jako dobri za rabo, dobijo tudi primerne službe in obrti. To pa jezi Nemca, ki je samogolten in ne privošči nobenemu drugemu človeku še kruho-

med narodom, na to pa meda in košček jabolka kot lek proti grlobolu in hrena kot zdravilo proti glavobolu.

Ko smo to zaužili, donese služkinja ribjo juho, za juho pa pečene ribe in medenih kolačev. Vse to smo zalivali z močno sremsko kapljico.

Doktorica je bila le malo pri nas. Tolažila je Mirkeca, ki je bil baš ta dan nekaj zakrivil, pa ga je strogi papa kaznoval s tem, da je moral v svoji sobici čakati, dokler ni povečerjamo. Če se ga potem Jezušček usmili in mu pozvonil, bo smel k božičnemu drevescu, če pa ne, pa v posteljo.

No, ker sva gospa in jaz z združenimi močmi prosila doktorja, naj se kmalu usmili jelnika, je res zvonec kmalu zapel, vrata so se odprla in Mirkec je stal pred bogato okrašenim, v mnogobrojnih lučicah se lesketajočim božičnim drevescem. Zaupno je uprl očesca v mamo in mene, a boječe se je ozrl v očeta, ki ga je rahlo pokaral, potem mu pa dovolil, da si sme vzeti, karkoli mu srce poželi. Ne bom vam popisoval otroškega veselja, vsi smo ga enkrat uživali, žal, da ga ne moremo več tako!

Naglo je mineval čas v prijaznem, neprisiljenem razgovoru. Naposled se je moral Mirkec posloviti in ž njim se je poslovila gospa doktorica, češ, da ne pušči samega svojega miljenčka.

III.

„Kaj misliš, Franjo“, začne moj prijatelj, „kje sem jaz praznoval božič ravno pred desetimi leti? Ugani!“

„Ako ga nisi doma pri svojih dragih, potem si ga pač na Dunaju, kjer si bil tedaj jurist, kolikor jaz vem“, mu odgovorim.

„Ne doma, — in ne na Dunaju, temveč — v Vrbi!“

„V Vrbi?“

„Da, na Koroškem! Ti se čudiš, torej poslušaj: Hrvatje in Slovenci na Dunaju smo prav prijateljski, bratski občevali med seboj. Če je priredil Slovenec veselico, smo se je udeležili Hrvati in če smo mi povabili Slovence, nam tudi niso odrekli. Popevali smo skupaj. Oni so se navduševali za naše bojne pesmi, a mi se zopet nismo mogli naslišati vaših melodioznih popevk. Tako sem se seznanil z nekim koroškim Slovincem, Simonom Potočnikom. Majhen, droban dečko je bil, čist in nedolžen kakor sv. Stanislav, odkritosrčen in dober, da ni nikdar nič slabega mislil o nikomer. „Krokovi“ se navadno ni udeleževal. Če smo ga pa vendar dobili med se in če se je razveselil, smo ga tako dolgo silili in mu prigovarjali, dokler ni zapel, in to sam. Znal je samo eno pesem in od te samo pol kitice, namreč:

„Ribce po jezeru plavajo,
glavce pa venkaj molo.“

Ko je končal, je zazvenel razposajen smeh, da da ga ni bilo moči ustaviti. Simen je bil namreč izvrsten dečko, samo pevec ni bil. Če si mu dal glas, ga ni nikdar pogodil, temveč je zapel nekaj glasov višje ali nižje. Zdaj si lahko sam misliš, kakšno je bilo njegovo petje. In če smo se mu nasmejali, nam ni zameril, seveda, če ni bil slučajno slabe volje, temveč se je šalil z nami vred.“

Da se prijatelju pri pripovedovanju grlo ne posuši preveč, sem vzdignil čašo sremca in s prijateljem Mirkom sva se „pomirila“, to je, izpila sva čašo na medsebojno prijateljstvo. Potem pa je Mirko nadaljeval:

„Jaz in Simen sva postala najboljša prijatelja. Ko so se približale božične počitnice, mi reče neki dan Simen: „Pojdi z menoj na Koroško!“ Izprva sem ga začudeno pogledoval, češ, ali zbijaš slabe šale? Zdaj, v tej zimi in v tem snegu naj grem v še večji mraz, v še debelejši sneg. Saj veš, mi Slavenci smo

mehkužneži in jaz sem si že želel proč iz te burje in iz mraza pod milejše podnebje.

„Povabi me boljše poleti, a ne sedaj“, odgovorim prijatelju.

„E, poleti gre vsak lahko“, odvrne šaljivo. „Če si junak, pojdi zdaj! Kaj misliš, da se po zimi ne vidi pri nas nič zanimivega? Gledal boš naše gorske velikane, kako se žare njihovih vrhovi, ko obseva solnce njihove s snegom krite glave. Videl boš Vrbsko jezero, pokrito črez in črez z debelim ledom. Se zaljubiš se v kako krasno drsalko. Ona bo sedla na sani, in ti jih boš rinil kakor ponižen sluga, a pri tem se boš naslajal ob pogledu na bujne lase in na krasno lice, zardelo od mraza in morda od tajnega hrepenenja po tebi.“

Tako dolgo mi je delal skomine, da sem pisal očetu, materi in svoji izvoljenki, je li nimajo nič proti temu, da ne pridem to leto domov božičevat. Ko sem dobil vsestransko dovoljenje, sem se res odpeljal s prijateljem v njegovo domovino.“

Ko sva se zopet okrepila s čašo vina, vprašam doktorja:

„Ali si doživel kaj posebno znamenitega na Koroškem?“

„Zabaval sem se izvrstno. Godba je svirala ob jezeru in na ledu plesali smo četvorko. Druge nesreče ni bilo, ker sem bil pustil srce na Hrvaškem.“

„Kaj pa z razmerami koroških Slovencev si se kaj seznanil?“

„Pravil mi je o njih že v Beču prijatelj Simen. Da je govoril resnico, sem spoznal sam za svojega bivanja v tej deželi. Svabčarji so res grozni in to v popolnoma slovenskih krajih. Naj ti povem še en dogodek, ki se mi je pripetil takrat.“

Sprehajam se po cesti — kolikor so spominjam proti Beljaku — in čakam Simena, ki se je nekje zadržal. Kar zaslišim otroški jok. Ozrem se in zagle-